

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Mynämäen kunta	Satu Helisvuori	Marja Kärkkäinen, marja.karkkainen@myna maki.fi, 0440784670	Kunnanhallitus	27.11.2017

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

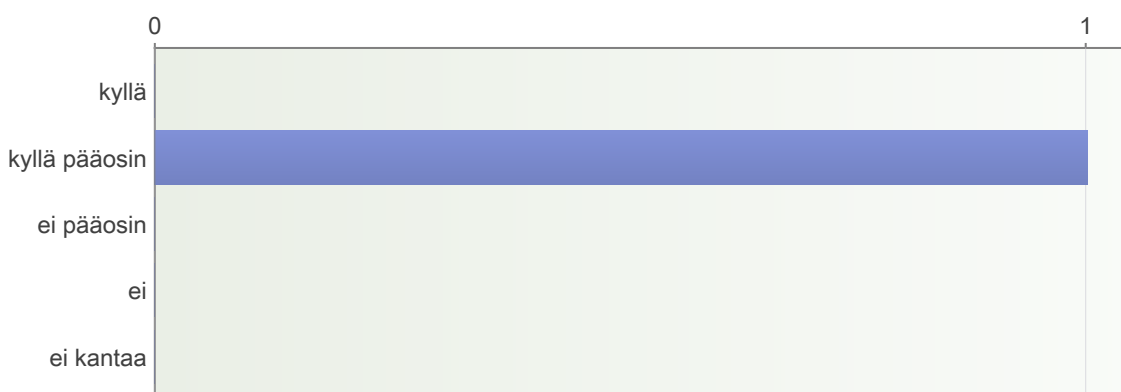
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Väestön epätasa-arvoon liittyy useita ulottuvuuksia kuten koulutukseen, työhön, tuloihin ja muihin sosiaalisiin tekijöihin liittyvä epätasa-arvo sekä maantieteelliseen palvelujen saatavuuteen liittyvä epätasa-arvo. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta sote-palvelujen valinnanvapauden vaikutuksia voidaan pitää kaksisuuntaisena. Yhtäältä tuottajien rajallisuus kaventaa valinnanvapauden mahdollisuuksia väestöpohjaltaan pienillä paikkakunnilla ja alueilla ja aiheuttaa näin ollen valinnanvapauden kautta ilmenevää eriarvoisuutta. Palvelujen saatavuus vähäisen valinnanvapauden alueilla on sen sijaan turvattu lainsäädännössä liikelaitoksen velvoitteella järjestää palvelut sinne, missä palveluita ei ole markkinaehtoisesti riittävästi tarjolla. Mikäli yhdenvertaisuuden vaateeseen suhtaudutaan vakavasti, tulee sote-uudistukseen sisällyttää myös työterveyshuolto ja opiskelijaterveydenhuolto.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

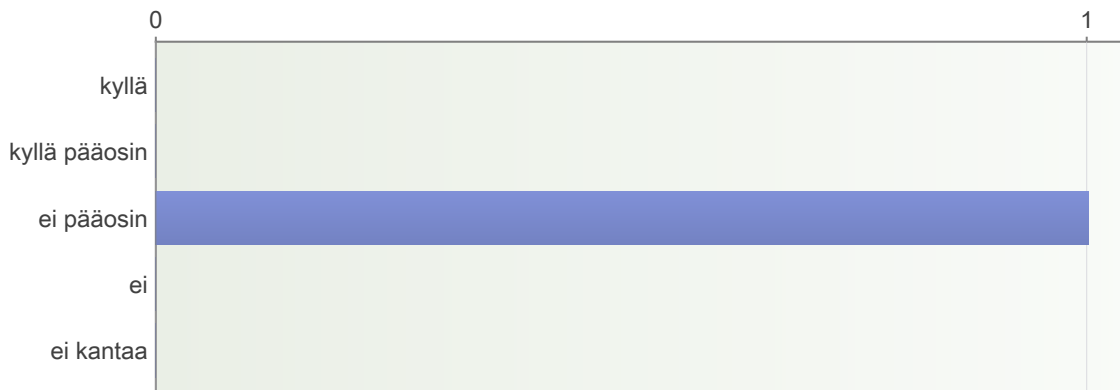
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet omiin palveluihinsa toteutuvat erityisesti alueilla, joilla on valinnan mahdollisuuksia. Vaikutusmahdollisuudet toteutuvat parhaiten suurissa väestökeskitymissä. Myös henkilökohtainen budjetti lisää asiakkaan mahdollisuuksia vaikuttaa omien palveluidensa sisältöön.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalihuollossa on ollut tähän saakka vain vähän mahdollista valita palveluita. Valinnanvapaus mahdollistuu, jos asiakkaalla on kyky arvioida palveluita. Tärkeää olisi tarjota asiakkaalle amma-tillinen ja yksilöllinen palvelutarpeen arviointi. Lisäksi olisi tärkeää että asiakas, jolle on myönnetty asiakasseteli tai henkilökohtainen budjetti saa riittävää ohjausta ja neuvontaa palveluista ja valinnanvapauden tuomista mahdollisuuksista esim. kotihoito, kuntoutuspalvelut. Lisäksi alueellisesti voi olla suuriakin eroja siihen, missä sopivia palveluja on saatavilla ja onko niissä valinnanvaraa. Suuret kaupungit ovat tässä asiassa täysin eri asemassa kuin pienemmät kunnat. Todennäköisesti suurissa kaupungeissa asuvien mahdollisuus löytää tarvitsemansa palvelut kasvavat, kun taas haja-asutusalueilla asukkaat jäävät ilman vaihtoehtoja.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

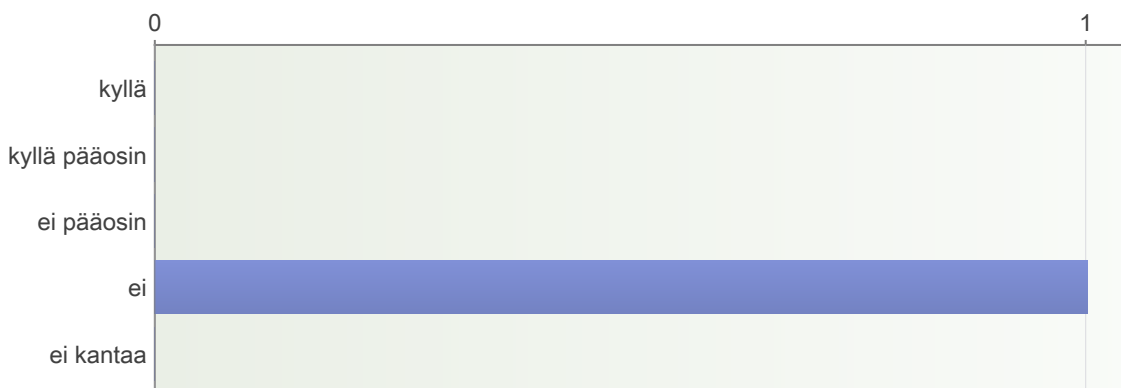
Vastaajien määrä: 1

- Palveluketjujen toteutumisen seuranta luo haasteen asiakkaiden useista päällekkäisistä ja samanaikaisista palvelutarpeista johtuen. Ikäihmisten kotipalvelut ja kotihoito näyttävät uuden lakiluonnoksen myötä pirstoutuvan. Nykyisessä palvelujärjestelmässä on ikäihmisten palveluiden kokonaisuus ollut ns. yksissä käsissä. Kunnissa on tehty pitkään työtä kotipalvelun, kotihoidon ja kotisairaanhoidon yhdistämiseksi ja nyt esimerkiksi tämä integraatio puretaan.

Toivottavaa on että, palveluintegraatio on tulevaisuudessa hyvää yhteistyötä, jonka perustana on asiakas- ja potilastiedon nykyistä vapaampi liikkuvuus ja hyödynnettävyys ja että sote-uudistuksessa palveluintegraatiolla tarkoitetaan toiminnallista integraatiota, jossa palvelut tuotetaan saumattomasti hyvässä yhteistyössä eri palvelujen tuottajien kesken.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

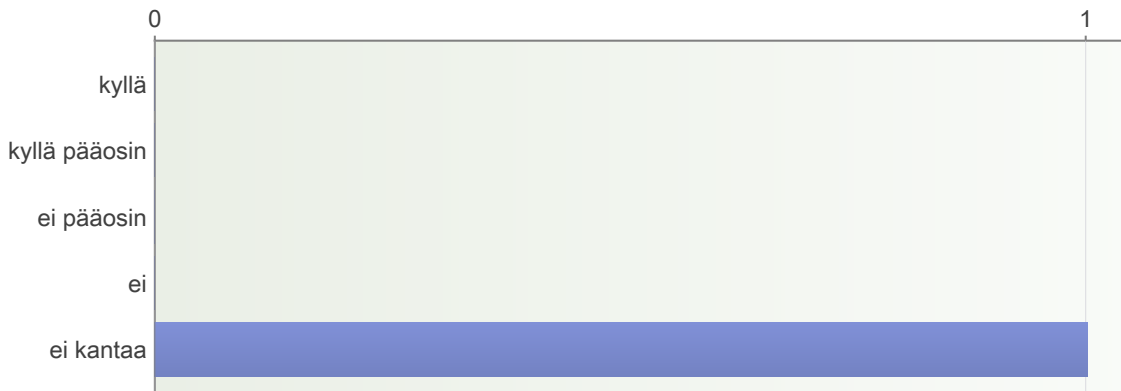
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Malli maakunnan palveluiden toteuttamistavasta tulisi olla selvillä.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

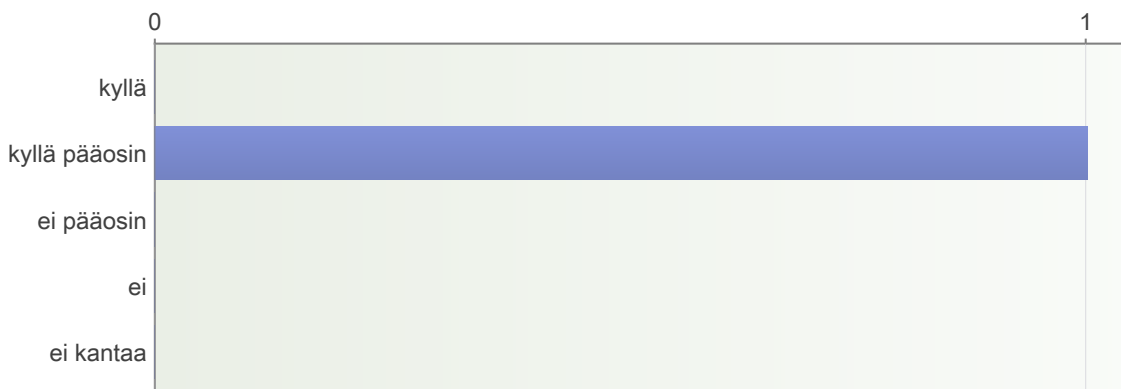

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

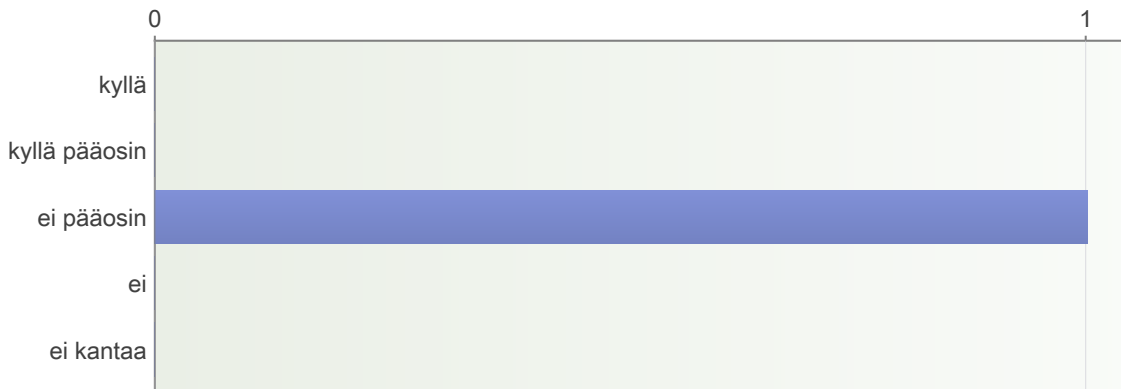
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen mukaan monet toiminnot joutuvat kilpailemaan asiakkaista eri tavalla kuin aikai-
semmin, joten pärjätäkseen kilpailussa täytyy muuttaa toimintatapoja ja ottaa uusia innovaatioita käyttöön. Kilpailun lisäksi myös kokonaan muuttuva toimintakenttä pakottaa toimintatapojen muu-
tokseen. Välttämättä nämä pakosti tulevat muutokset eivät aina ole pelkästään positiivisia.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus vaatii aluksi mm. henkilöstön palkkaharmonisointia ja ICT-palveluihin panostamista, jolloin kustannukset ainakin hetkellisesti tulevat nousemaan. Myös toiminnallisten päällekkäisyyksien purkaminen tulee ainakin alkuvaiheessa lisäämään kustannuksia. Lisäksi kustannuksia tulee nostamaan tai nykyisiä palveluita vähentämään mahdolliset uudet palvelut, joita lain myötä otetaan suoran valinnan palveluihin (esim. silmätaudit). Sote-säästöjä ollaan monien selvitysten mukaan hakemassa nimenomaan kotihoitoon keskittymällä. Tässä lakimallissa kotihoidon kokonaisuus on kuitenkin hajaantumassa ja muuttumassa vaikeammin hallittavaksi. Lakiluonnoksesta ei edelleenkään voi tehdä johtopäätöksiä siitä, miten hallituksen asettama 3 mrd euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite saavutetaan.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvueluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Useita järjestämisvaihtoehtoja ja on tärkeää, ettei ole yhtiöttämispakkoa.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

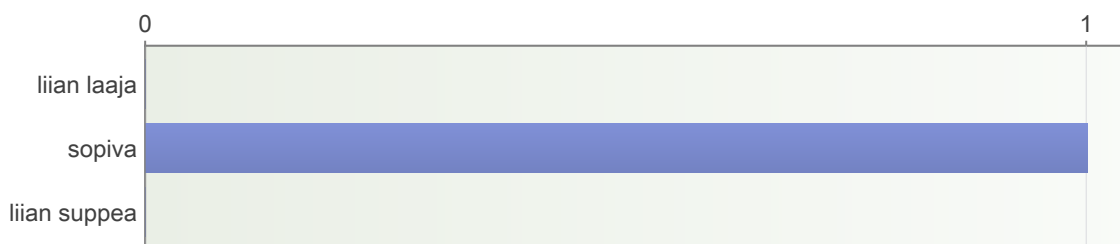
22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tätä on vaikea arvioida. Lakiluonnoksen mukaisesti sote-keskuksissa tulisi tuottaa konsultaatio- ja avovastaanottopalveluja ainakin sisätautien, lastentautien, geriatrian ja silmätautien erikoisaloilta. Miten silmätaudit on valikoitunut sote-keskuspalveluihin? Perustasolla psykiatrian integroituminen sote-keskuspalveluihin tulisi huomioida.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

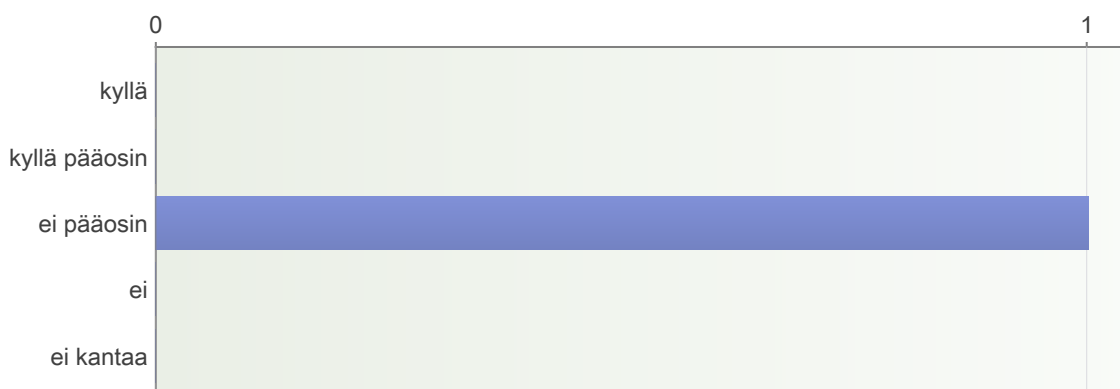
24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Momentin 4 lääkärikonsultaatioiden sisältö on epäselvä. Miten ja mistä näitä siirretään suoran valinnan palveluihin?

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

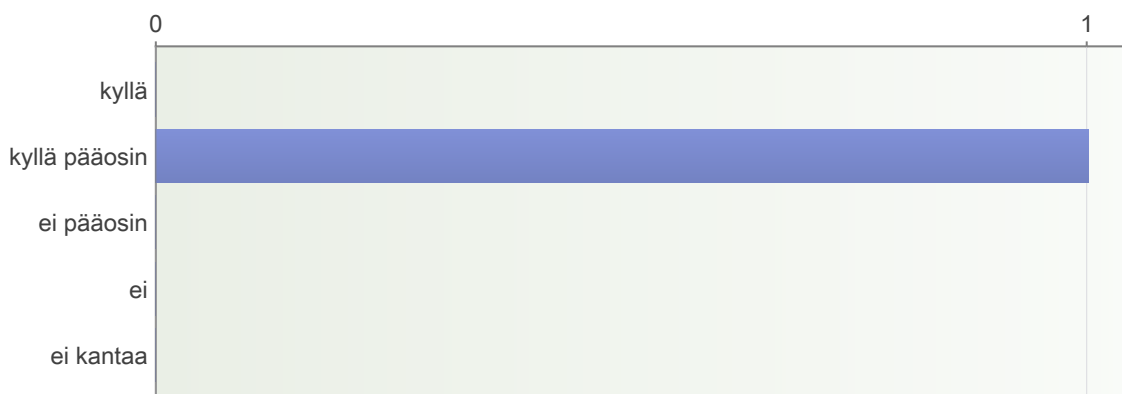
26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Selkeästi ei käy ilmi, kenen hoidettavaksi tulee kotihoidon ja palveluasumisen asiakkaiden terveydenhoito.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

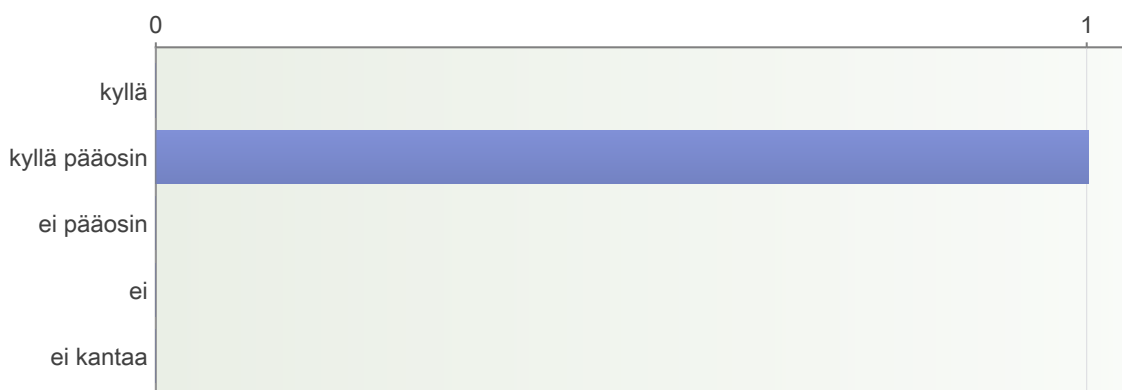

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

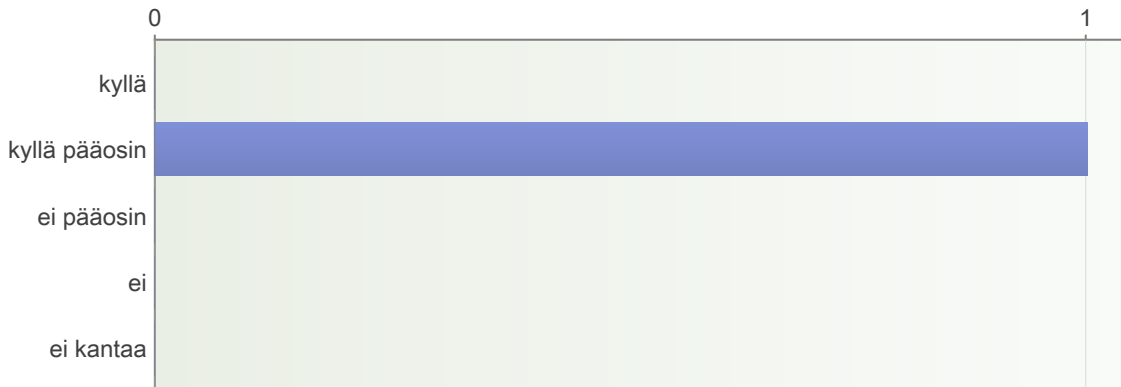

30. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ei ole tiedossa liikelaitosten määrää ja sijoittumista.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

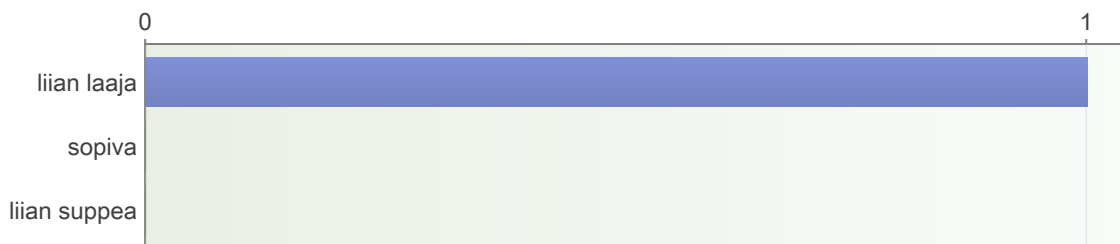

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

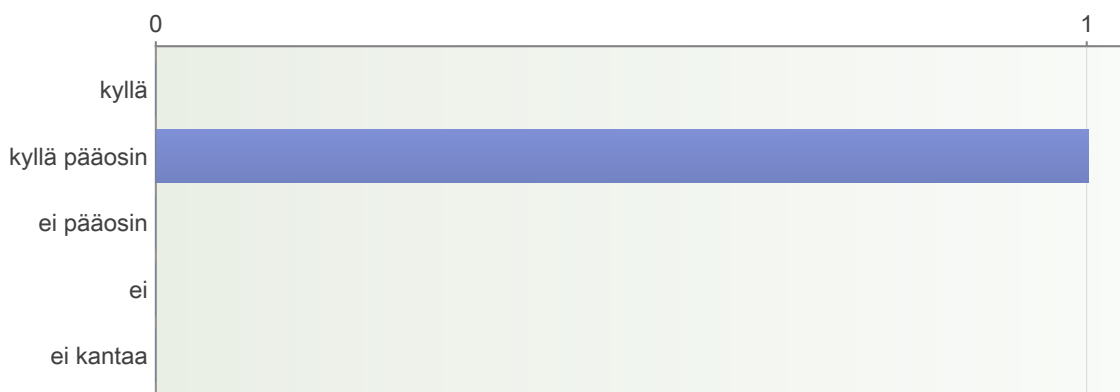
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kotihoidon (kotisairaalaan) ja kotipalvelun pirstoutuminen.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

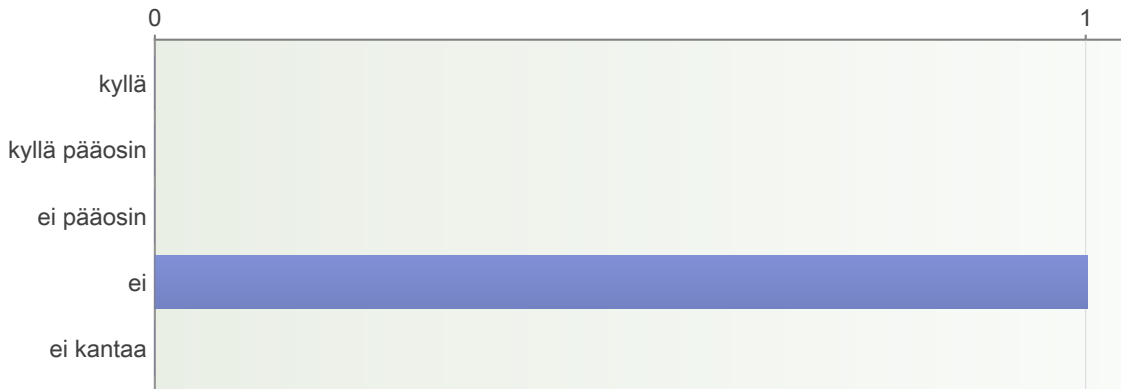
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelin hinnoittelulla ja myöntökriteereillä on kuitenkin tärkeä rooli.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

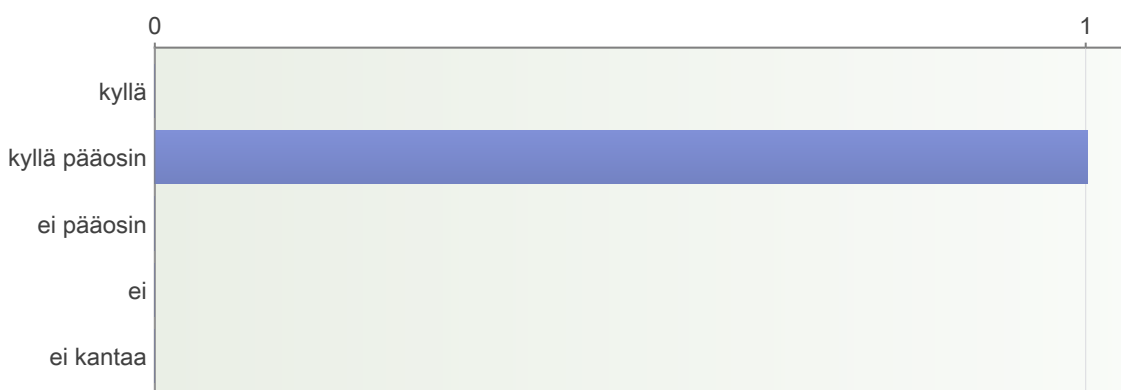

40. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

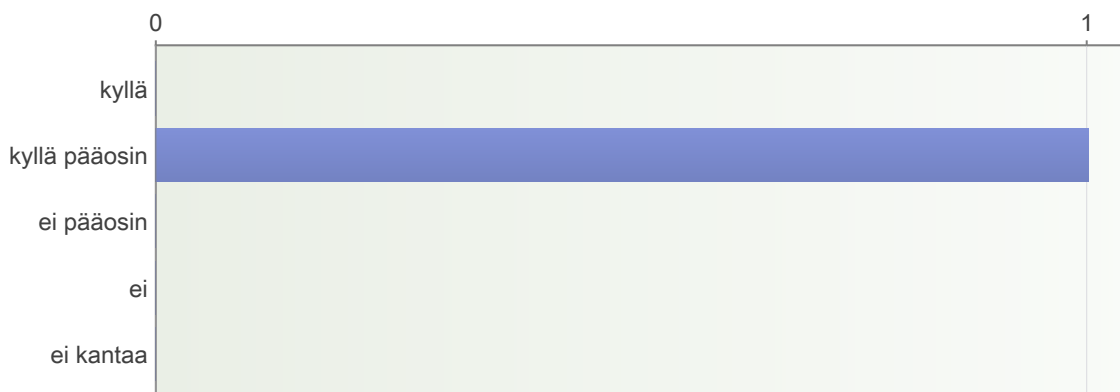

42. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

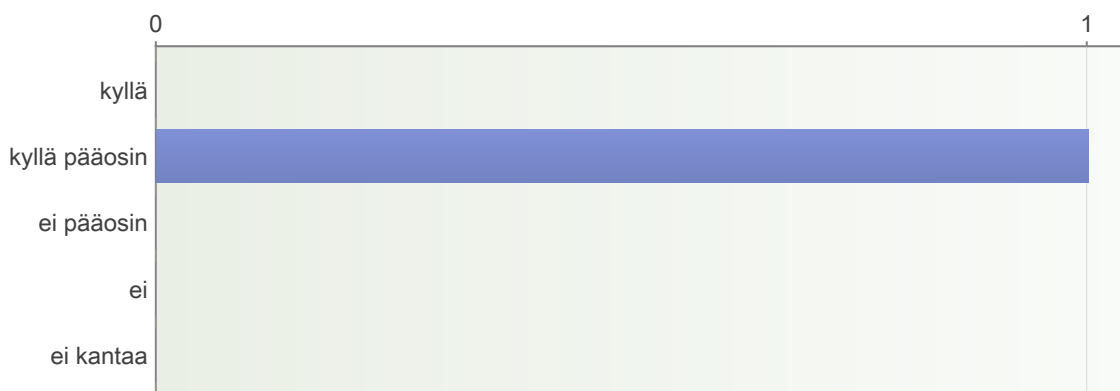

44. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tästä ei ole juurikaan kokemusta, joten on hyvin tärkeää, että saadaan alueelle pilotti. Korostaa henkilökohtaisen palveluohjauksen ja arvioinnin roolia.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

50. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

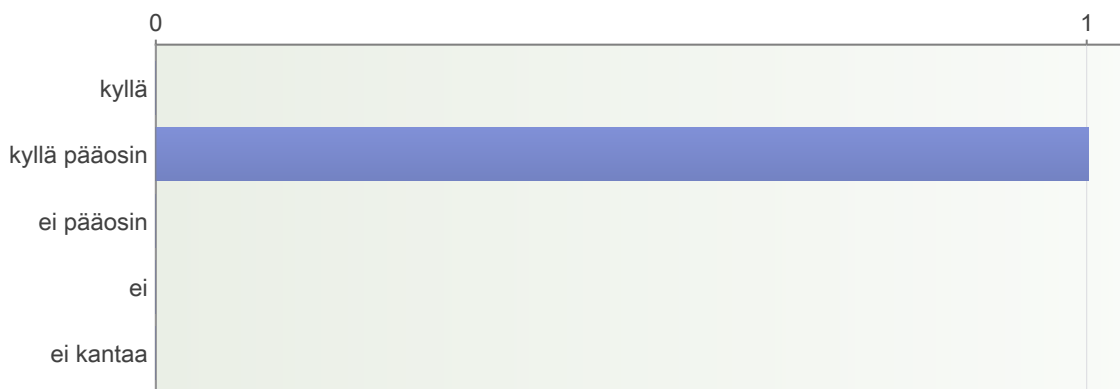

52. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

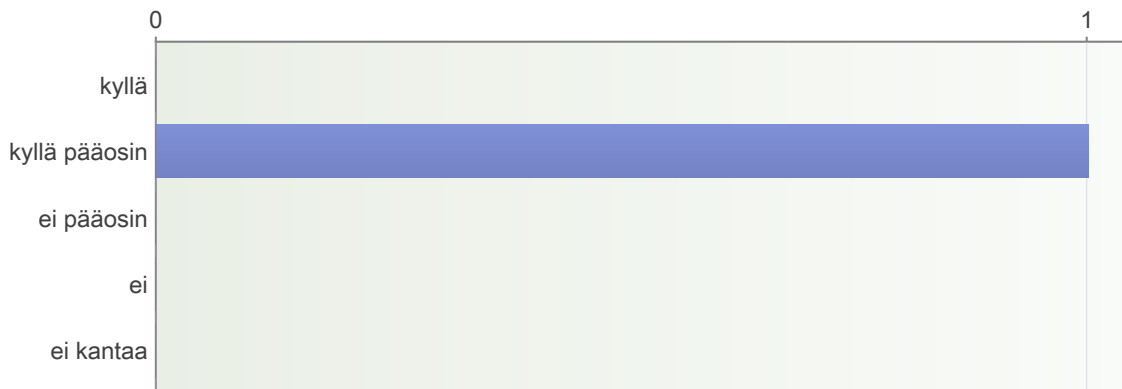
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännökset sopimusmenettelyistä voivat kuitenkin luoda kynnyksen palveluntuottajaksi ilmoittautumiselle, varsinkin pienten tuottajien osalta.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

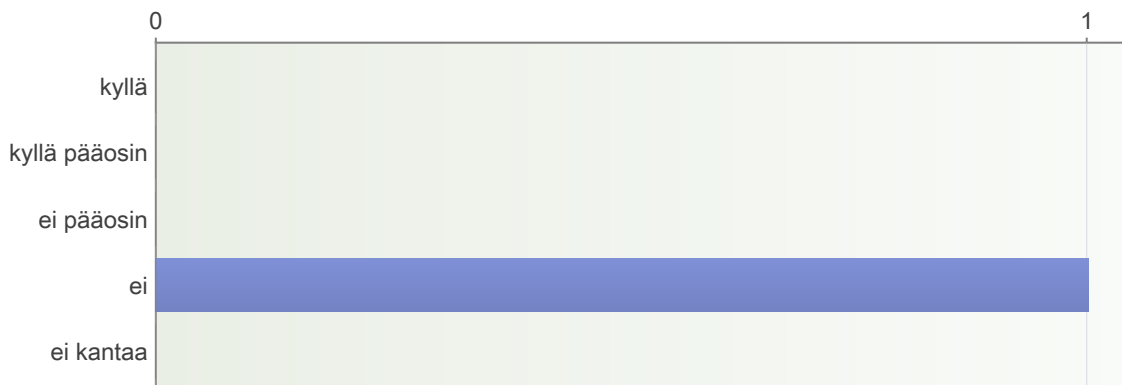
56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

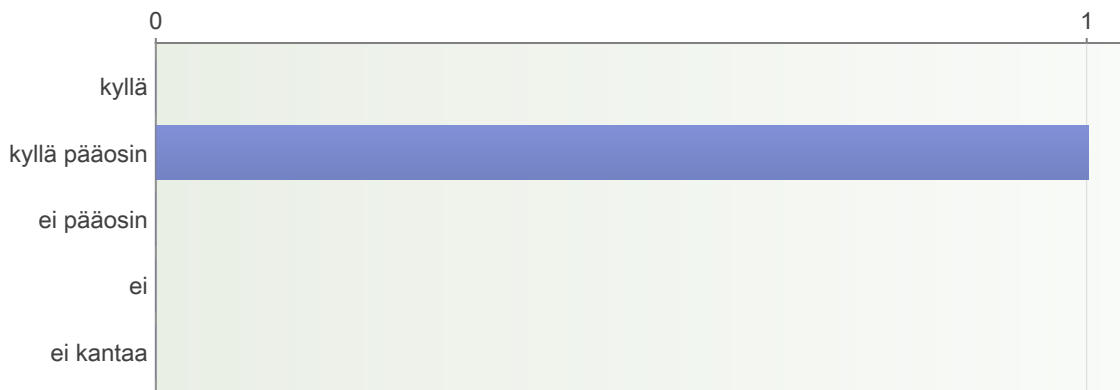

58. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

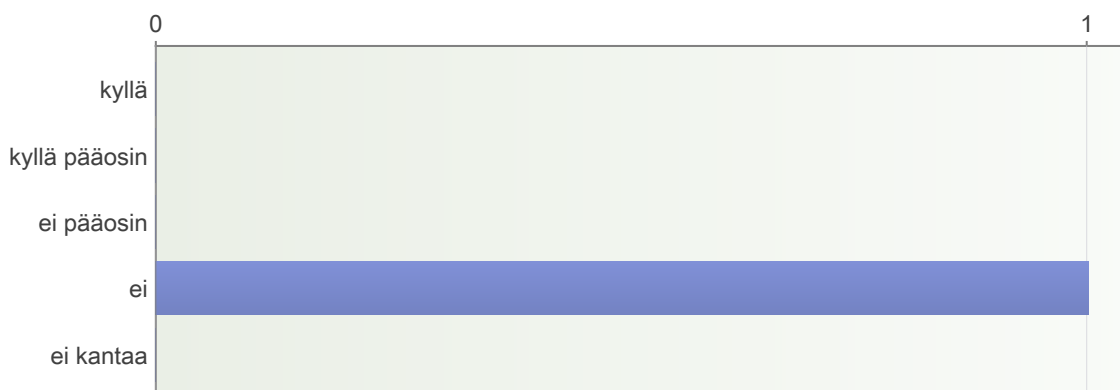

60. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

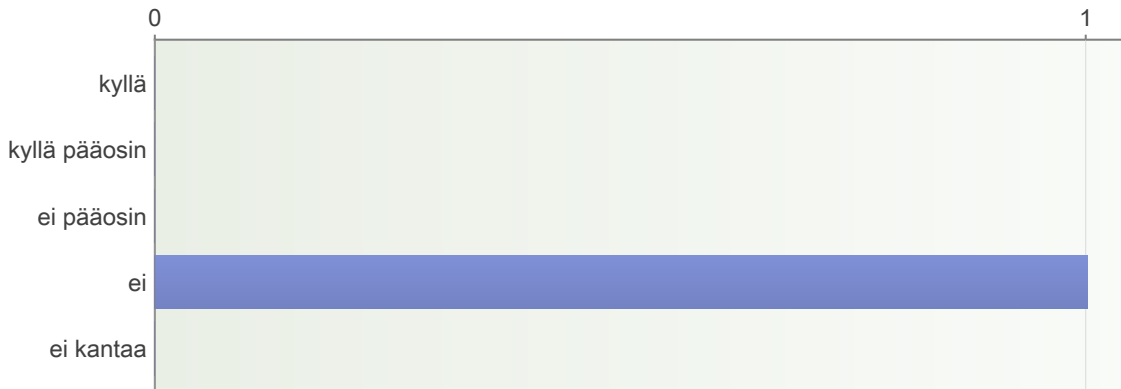
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Liian kireä valmisteluaikataulu uhkaa julkisomisteisen tuotannon säilyvyyttä.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

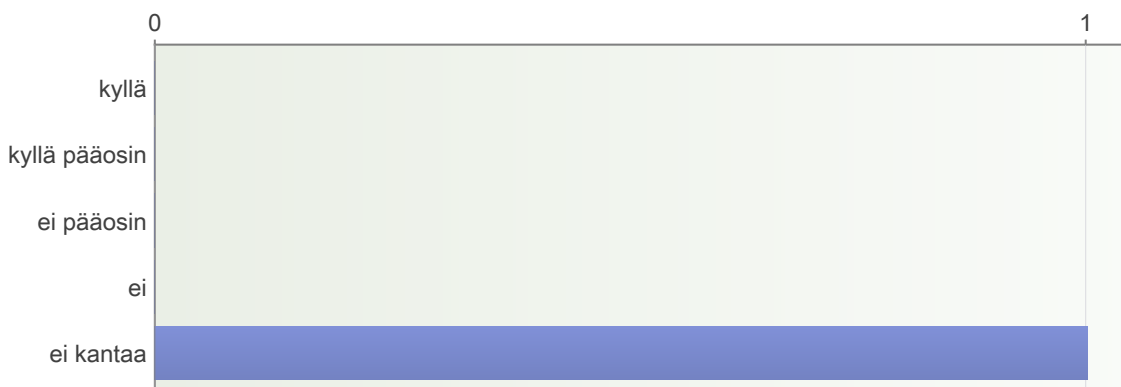

64. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

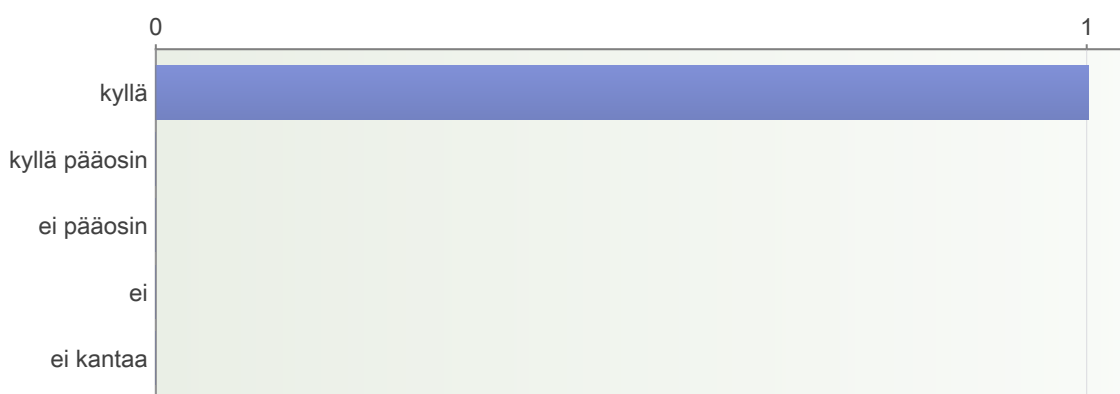

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

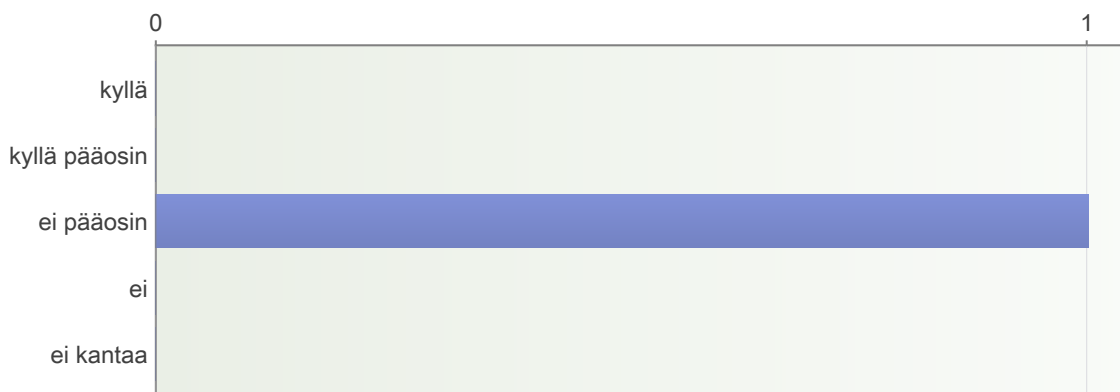

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

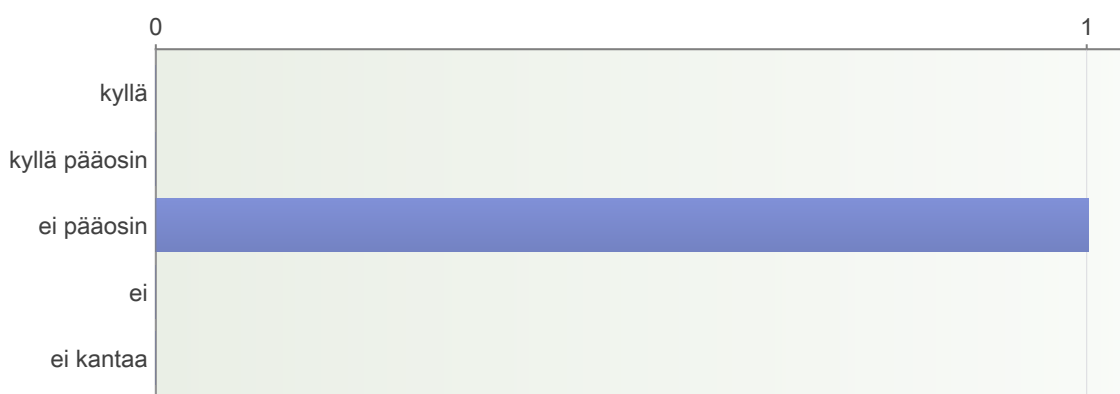

72. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Kuntayhtymä lakkaa uudistuksen tullessa voimaan. Henkilöstön vaikuttamismahdollisuudet ja asema uudistuksessa tulee huomioida paremmin uudistuksen onnistumiseksi. Suomen pienen väestömäärän takia yksityinen palvelutuotanto alkaa kaventua suurien palveluketjujen käsiin.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Miten asiakkaiden hoidon sujuvuus taataan tiettyjen asiakasetelipalvelujen osalta silloin kun palvelutarve todetaan sote-keskuksessa ja asiakasetelin voi antaa maakunnan liikelaitos (esim. terapiatarve tai hammasproteettinen hoito)? Tuleeko hoidon jatkuvuus taattua, kun valinnan voi tehdä 6 kk välein?

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksissa asiakasetelin osuus valinnanvapaudessa on asetettu laajaksi ja sen piirissä olevat palvelut kattavat merkittäviä palvelukokonaisuuksia. Asiakasetelien käyttöönoton laajuutta voidaan rajoittaa, jos se on välttämätöntä palvelukokonaisuuksien toimivuuden ja palvelujen kustannustehokkaan järjestämisen näkökulmasta. Esitettyä rajausta voidaan pitää tulkinnanvaraisena ja se vaikeuttanee rajauksen käyttöä. Rajausta koskevaa kirjausta tulee täsmentää. Erikoissairaanhoidossa asiakaseteli mahdollistaa laajan valinnanvapauden, sillä kaikki leikkaustoiminta, joka ei ole kiireellistä ja jota ei ole keskitetty valtakunnallisesti tai alueellisesti yliopistolliseen sairaalaan tai vastaavaan yksikköön, on alistettava asiakasetelituotantoon. On perusteltua, että erikoissairaanhoidon asiakaseteli rajataan suppeammaksi, jotta julkiselle liikelaitokselle jää riittävät resurssit suoriutua lakisääteisistä tehtävistään. Asiakaseteli sopinee polikliinisesti toteutettaviin kirurgisiin toimenpiteisiin, mutta ei kaikkeen kiireettömään leikkaustoimintaan.

Optimointimahdollisuuksien poistamiseksi on perusteltua, että lainsäädäntöä muutetaan siten, että henkilökohtaista budjettia ei voi käyttää palveluihin, johon on myönnetty asiakaseteli tai päinvastoin. Toisin sanoen asiakasetelin ja henkilökohtaisen budjetin tulisi olla toisensa poissulkevia. Todettakoon kuitenkin tässä kohtaa, että maakunta voi rajoittaa henkilökohtaisen budjetin käyttöä ja teoreettisia asiakkaan optimointimahdollisuuksia asettamalla henkilökohtaisen budjetin käytölle hintarajoitteita. Tämä hintarajoittaminen on tosin periaatteeltaan vastoin henkilökohtaisen budjetin perusteita, missä päätösvalta omista palveluista halutaan nimenomaisesti luovuttaa palvelunkäyttäjälle itselleen. Yleisesti on todettavissa, että henkilökohtaiseen budjettiin sisältyy viranomaisen näkökulmasta, ainakin olemassa olevin tiedoin, hinnoitteluun liittyvää epämääräisyyttä. Lainsäädännön täsmennyksillä tai ainakin ministeriön kansallisilla täsmentävillä henkilökohtaisen budjetin käyttöönoton soveltamisohjeilla on mahdollista helpottaa uudenlaisen palvelujen rahoitusjärjestelmän käyttöönottoa.

Valinnanvapauslakiluonnosta voidaan pitää monelta osin parempana kuin perustuslakivaliokunnan kesäkuussa 2017 lausuttavana ollut hallituksen esitystä valinnanvapauslaista. Lainsäädäntö on täsmentynyt mm. viranomaistoiminnan vastuiden osalta.